

SOVJET-ESTLAND

Organ för Estlands Kommunistiska (b) Partis kommitté i Läänemaa.

Nr. 23 (34) II årgången

Onsdagen den 4 juni 1941

Pris 10 kop.

Varje medborgare bör beställa tredje femårsperiodens lån

Med beslut av USSR Folkkommisariatsrådet utsläpper man den tredje staliniska femårsperiodens statliga lån till en summa på 9 miljarder rubel med förfallotid på 20 år.

Det nya lånet utsläpps med avsikten att dra med USSR medborgares besparingar i det kulturella och ekonomiska uppbyggnadsarbetet under den tredje femårsperioden och för att förstärka vårt lands ekonomi och försvar.

Den utveckling inom vetenskap, teknik och industri, som skett efter Oktoberrevolutionen och inbördeskriget i Sovjetunionen, är en frukt av det arbetande folkets ansträngningar. Dessa resultat inom socialismens uppbyggande vore emellertid ej tänkbara utan stora materiella utgifter. Sovjetunionen anslag jättesummor för att skapa den mäktiga socialistiska industrin, för att förbättra det arbetande folkets levnadsbetingelser och för att skapa Röda armén och Krigsflottan.

Dessa summor skulle man få från sitt eget land. De kapitalistiska staterna grundade sin storindustri på kapital från utländska källor. Man exploaterade bländerna och lånade från utlandet. Sådana källor kan Sovjetunionen principfäst ej använda. Dessutom vägrade de kapitalistiska staterna att ge Sovjetunionen lån.

1922 satte man i gång med ett statligt lån, och sovjetfolket visade varm förståelse för denna aktion, vilken säkrade den socialistiska hushållningen.

Tusentals framstående arbetare i alla företag bildade på eget initiativ kommissioner, som skulle hjälpa till vid insättandet av det första Industrialiseringslånet. Folkets medhåll växte ännu mera under de följande åren för utsläppandet av de statliga lånen, vilka voro inriktade på de socialistiska femårsperiodernas genomförande och försvarsmaktens stärkande i USSR.

Inbetalningarna för lånet stego till aktningssvårda summor. Under den första och andra femårsperioden samlade man för finansiering av det socialistiska uppbygget omkring 25 miljarder rubel, vilket utgör 15% av den summa, som under dessa år placerats i folkhushållningen. Den summa, som samlades under de två första åren av den andra staliniska femårsperioden, uppgick till 11,5 miljarder rubel, vilket vill säga 19% av kapitalarbetenas värde.

De summor som samlas med lånet placeras ej endast i USSR statsbudget, utan en välgående del överföres till unionsrepublikernas, städernas och kommunala verkställande kommittéernas budget för att tillfredsställa invånarnas viktigaste behov på det ekonomiska och kulturella området. I utvecklingen av USSR statliga lån sammansmälta statens och det arbetande folkets intressen.

Detta är den viktigaste fördelen med placeringen av sparsummor i statliga lånen.

En kunnbar vinst tillfaller folket även i form av vinster och

ränta på obligationerna. Lånet består av två emissioner — sådana som lottas ut och den andra delen med fast ränta. Inkomsten för obligationer, som emitteras genom utlottning, utbetalas i form av vinster, medan man på de andra betalar fast ränta. Som de hittills vunna erfarenheterna visa, är efterfrågan på obligationer som utlottas störst.

Varje år utlottar man 4 gånger vinster på obligationerna. Antalet vinster ökar med varje år, och det blir så många vinster som det finns obligationer. Följaktligen vinner under denna tid med säkerhet varje obligation. I och med vinstsummans utbetalning strykes obligationen.

Obligationerna med fast ränta ha kuponger, enligt vilka man varje år den 1 september utbetalar 4% av obligationens nominella värde.

De statliga lånen och sparskassornas utveckling grundar sig på den oavbrutna ökningen av folkets välbefinnande. Tillfredsställelse sina vardagliga behov har vårt lands folk möjlighet att med varje år öka sina egna personliga besparingar. Därmed kan man även förklara den framgångsrika placeringen av sovjetlånen. I dem återspeglas folkets fasta vilja att uppbygga socialismen icke endast med sitt eget aktiva arbete utan även med sina ekonomiska resurser.

Statliga lånenas obligationer kan man inlämna på en sparkassa. Sparkassan tar 12 koppek per år och obligation därfor. Vinster och ränta utbetalas till innehavarna av obligationerna.

Vid behov kan man även erhålla lån från sparkassan till 30% av obligationens nominella värde på 6 månader. Innehavaren av obligationen betalar på lånet ränta på 0,5% i månaden och när 6 månader förlutit 1% i månaden.

Som vi se, är lånen ej skatter utan en god kapitalplacering. Man får tillbaka lånet med ränta eller också med vinster och 10% av summan går till de verkställande kommittéernas förfogande för tickning av lokala utgifter. Man må även märka, att lånet är fullständigt frivilligt. Det är avsett att stärka utvecklingen av hela folkhushållningen.

I och med att han beställer lånet, visar varje arbetare sin kärlek till hemlandet, sin omvårdnad om dess blomstrande och beväpnade krafter.

Alla, för vilka våra framgångar är dyrbara, beställa USSR tredje femårsperiodens lån!

Betyg med svensk text till de estlandssvenska skolorna

Efter som skolåret närmast sitt slut och eleverna skola få sina betyg för det gångna läsåret, har det i de estlandssvenska skolorna uppstått fråga om de skola få sina betyg på svenska. Efter som frågan bland skolledarna väckt livligt intresse och men ej tillfälligt klärhet i saken vände sig redaktionen med efterfrågan till vederbörande anstalter. Därvid visade det sig, att man i landets folkbildningsavdelning diskuterat frågan, vilken emellertid ej lösts av

Tredje femårsperiodens statliga lån emitteras.

(Fjärde årets emittering.)

Bestämmelse av USSR Folkkommisariatsrådet.
I avsikt att dra alla medborgare med i uppbyggandet av de ekonomiska-kulturella uppgifterna, att utöka den statliga reserven och förstärka Sovjetunionens försvarstyrka beslutar USSR Folkkommisariatsrådet följande:

1. Att emittera tredje femårsperiodens statliga lån (fjärde årets emission) till ett belopp av 9.500.000.000 rubel.
2. Att emittera lånet med en tid på 20 år — från 1 november 1941 till 1 november 1961 — med 5% procentens ränta per år.
3. Att betala lånet obligationer och lokomster på dessa, däribland även vinster, från beskattning med statliga och lokala skatter.
4. Att stadfästa de av USSR Finans Folkkommisariatet föreslagna villkoren för tredje femårsperiodens statliga låns (fjärde årets emittering).

Ordföranden i USSR Folkkommisariatsrådet J. Stalin.
Sakförvaltaren USSR Folkkommisariatsrådet J. Tsjadjev.
Moskva, Kremli den 2 juni 1941.
Stadfast av USSR Folkkommisariatsrådet den 2 juni 1941.

Beslut av Estlands SSR Folkkommisariatsrådet

I överensstämmelse med USSR Folkkommisariatsrådets bestämmelse av den 23 januari 1938 och bestämmelsen av den 23 januari 1941 angående förbättring av läkarsjukvården i landet och stabilisering av läkardistriktets verksamhet på landet, beslutar Estlands SSR Folkkommisariatsrådet följande:

1. Att ge verkställande kommittéerna för Råden av det arbetande folkets deputerade i länen i uppdrag:
Att i hus, som tillhör den lokala sovjet-bostadsfonden bereda rum för läkarsjukhus, ambulatorier, rådgivningspunkter för barn och kvinnor samt läkarkärr- och barnmorskepunkter och fältläkarskär- och barnmorskepunkter; att finna och ge gratis bostad, bränsle och belysning till de lokala distriktsläkarna och åt den meltersta och yngre medicinska personalen.
2. Att förskrä transportmedel för den medicinska personalen under reor för lämnande av läkarhjälp till klienternas hem samt transport av sjuka och för den medicinska personalens arbetsresor.
3. Att ge Estlands SSR Hälsovårds folkkommisariat i uppdrag att tillsammans med verkställande kommittéerna hos Råden av det arbetande folkets deputerade i länen: att förse de läfågavande hälsovårdsanstalterna på landet med behövliga inventarier och medicinska instrument.

Att ge Estlands SSR Hälsovårds folkkommisariat i uppdrag att utarbeta projekt för på landet verksamma distriktsläkarnas kompletterande specialisering och om ordnandet av aspiranter.

den orsak, att den alltför sent uppkommit. Efter som det är självklart, att de estlandssvenska skolorna skola få sina betyg på svenska, vände sig redaktionen direkt till Bildningsfolkommisariatet med värdjan om att betygfrågan omedelbart skulle lösas. Bildningsfolkommisariatet har efter detta gett order om att vederbörande institutioner skola se till, att de estlandssvenska skolorna skola få sina betyg på svenska. På grund av motsvarande förordning läter RK Pedagogilise Kirjandus trycka blanketter, vilka sedan sändas ut till de estlandssvenska skolorna, vilka fylla dem enligt det bifogade svenska formuläret.

Glada elever från Hullo folkskola

Tusentals arbetare beställde statliga låneobligationer.

I måndags började mottagningen av beställningar på USSR tredje femårsperiodens statliga lån. I alla fabriker och företag visade man ett stort intresse för saken. Folkkommisariatsrådet för lokal industri i t. ex. gav genast på första

kvällen in en beställning på 26.700 rubel.

I läskedrycksfabriken "Tolko" beslöt man enhälligt beställa låneobligationer till ett värde av 18.095 rubel. I tobaksfabriken "Leek" beställde enhart fabriken aktiv obligationer för 15.000 rubel.

De efterblivna inom säningsverksamheten böra understödjas på allt sätt.

På grund av det otillfredsställande arbetet av de ledande organen hade till den 30 maj endast 61% av säningsplanen över hela republiken kunnat uppfyllas. För att uppfylla de ledande procenterna på en kort tid bör Jordbruks Folkkommisariatet, partiets länskommittéer, länsens och kommunernas verkställande kommittéer, traktorstationerna och hästmaskinutlänningspunkterna mobilisera all arbetskraft och vidtaga alla åtgärder för att hjälpa alla efterblivna. Alla felsteg och arbetshinder måste likvideras.

I Rikulla hästmaskinutlänningsstation, vars ledare är Josef Blomberg lämnar arbetet mycket övrigt önska. Av de 22 ingångna kontrakter har icke arbetet slutförts inom ett enda. I en del hushåll började man med sådden den 31 maj och påtogs har man icke ännu alls nått. Man påtogs icke i första rummet de nya jordägarnas åkrar. Det har även förekommit sådana exempel, som t. ex. att en gammal jordägare Herman Strömkyvist försatt timmer till båten med sin egen häst och lämnar odlandet av sin åker helt och hållet åt utlänningspunkten. Förutom ordförande har utlänningspunkten ännu bokhållare, 3 arbetare, stalldräng och nattvakt. Punkten har även 6 hästar och en erforderliga jordbruksredskap.

Icke heller Nove punkt, vars ledare är A. Nurk, har kunnat uppfylla alla for-

ringar, ehuru punkten har 8 hästar och 3 arbetare.

Under samma tid har emellertid Nuckö utlänningspunkt, vars förordhåtare är Salmo Ounapuu och som endast äger 6 hästar och en arbetare, till den 31 maj uppfyllt 80% av säningsarbetena, oaktat att Nuckö åkrar är ostenliga och avråda att odla. Vidare hade punkten ångd fördrag under förutsättning att den skulle erhålla 20 hästar.

Radloutsändningarna för estlandssvenskarna.

Som bekant började Radiokommittén för en tid sedan ge utsändningar för estlandssvenskarna. Första utsändningen var söndagen den 1 juni, då kamrat Neeme Ruus uppträdde med ett till estlandssvenskarna. Dessa utsändningar ha på många håll i svenskkygden väckt hänförelse och bifall.

Radiokommittén fortsätter med dessa utsändningar tre gånger i veckan, söndagar och fredagar. Söndagen den 8 juni uppträdde Hapsala Mellanskolas svenska klasser i radio. Utsändningen börjar klockan 17.45 över Türi.

Alla önskemål och ändringar i utsändningen beträffande program och tid böra insändas till ENSV Radiokomitee, Estonia teatrimaja, Tallinn eller till Sovjet-Estlands redaktion, Pärk 58, Tallinn.

Alla estlandssvenskar läsa och prenumera på den svenskspråkiga tidningen "Sovjet-Estland", som återspeglar deras eget liv och kultur

Skärskilt i Vippal och Korkis bör man intensivare sprida tidningen. Alla vippal- och korkisbor prenumerera på "SOVJET-ESTLAND".

Skolarbetet slutar

Hapsals Mellanskola inför avslutningen.

Svenska abiturientklassen på första plats i ESSR.

Skolåret närmast sitt slut. Under de sista dagarna har det i alla skolor pågått tentamina, vilka avslutas i dessa dagar. Eleverna samlar sina krafter under de sista eldproven och visa vad de inhämtat under det långa och ansvärliga året.

Aven i Hapsals Mellanskolas svenska klasser ha eleverna under de sista dagarna uppvissat lysande resultat vid tentaminas genomförande. Men det är ju icke heller någonting att förundra sig över, ty svenska abiturientklassen har under det sista kvartalet stått på första plats i hela ESSR. Aven de övriga två svenska klasserna ha placerat sig på bra platser. Medelsiffran för abiturientklassen var under sista kvartalet 4,34.

Första tentamen var i år militärlära (skriftligt och muntligt), vilken man klarade galant. Aven tentamen i svenska förlöpte bra. I abiturientklassen var ämnet: "För de unga är alla vägar öppna i Sovjetunionen."

I trean lydde ämnet: "Hur jag tänker tillbringa sommarlovet". Ettan hade diktat. I alla klasser klarade alla sig.

I tentamen i matematik uppvissade abiturientklassen igen de bästa resultat, men även de andra klasserna klarade sig utmärkt. Den 2 juni samlades man till

Tallinn svenska skolas tre sista klasser vid skolarbetet.

tentamen i ryska. Sexan och trean hade rysk dikta, medan ettan däremot hade muntliga förhör. Om vi betraktade eleverna närmare efter tentamen, så ser de glada och klocka ut och känna sig tillfredsställda med erhållna resultat. De säga, att examensuppgifterna voro jämförelsevis lätta, vilket icke är något att förundra sig över om man under vinterns lopp tagit studierna på allvar. Just nu

äro det endast tentamen i historia, men det kommer säkert att gå utmärkt, såsom det hittills har gått.

Klassernas bästa elever äro för närvarande: i abiturientklassen Richard Aman i trean, Bertta Freyman och ettan Olof Laidström.

Alla abiturienter, som i år sluta skolan, äro beredda att ställa sig till det estlands-svenska kulturarbetets tjänst. Det råder brist på estlands-svensk intelligens. Vi behöva folkskollärare och lärare på politisk- och utbildningsområdet m. m. Alla dessa poster äro abiturienterna villiga att bekläda och färdiga att upparbeta den till innehållit socialistiska men till formen nationella estlands-svenska kulturen.

ASTOLF.

Svenska folkskolan i Tallinn vid läsårets slut.

Vid ett samtal med Tallinn svenska folkskolas föreståndare A. Stahl berättar denne:

Svenska folkskolan i Tallinn har ständigt haft ett kampen med ekonomiska svårigheter. Men efter Junimotivningen tog staten hand om skolan och därmed försvunno alla ekonomiska bekymmer.

Eleverantalet är ringa — endast 13. 2 utlänningar från klass 4. Klass 5 och 6 inträda i lägre mellanskolan. Den tidigare regeringens bestämmel-

Ormsöborna under godsägares förtryck

"Upproret" 1861.

Estlands-svenskarna ha tillsammans med sitt granndfolk esterna under århundraden fått utsätta ländan och förtryck under såväl utländska som inhemska inkräktare. Man kan säga, att estlands-svenskarnas historia är ett enda långt drama hittills. Under århundraden förtrycktes våra förfäder av godsägare, som ägde största delen av all jord. Jordmännen är fattiga och dessa teger gävo en avkastning, som knapp räckte till för eget behov, men trots detta fingo de lämna en stor del naturproduktioner till godsägaren, för att nu icke nämna alla dagsverken m. m.

De svenska bönderna ägde ju visserligen sedan gammalt skyddsprivilegier av de svenska konungarna, vilka förbjödo godsägaren att behandla dem som djur och varj fastslago, huru mycket de voro godsägarens skyldiga, men trots detta överkredde godsägarna dessa föreskrifter och ökade ständigt sina fordringar.

Under sådana förhållanden är det icke något att förundras sig över att det då och då kom till missnöje bland befolkningen, som på alla möjliga sätt ville söka en utväg ur eländet. Men till men skulle man vända sig i sin nöd, ty "kejsare var för långt borta och Gud för högt" hette det.

Det är ett sådant missnöje bland befolkningen på den största svenskön, Vormsö, vid mitten av 1800-talet, som här närmare skall redogöras för.

Den siste härskaren över hela Vormsö med en befolkning på över 2000 personer var Otto Friedrich von Stackelberg. Han prygade upp folk, som ådragit sig hans missnöje och icke ens kvinnor och barn fingo gå fria från baronens hänsynslöshet.

Han bestämde skatterna till herrgårdens efter eget gottfinnande. År 1860 eller

1861 ökade han skatterna med dagsverken och leverans av naturproduktioner. För undvikande av missförstånd beträffande arten av dessa skyldigheter, hade dessa sammanförts i ett häfte, tryckt på svenska i Tallinn, samt försedd med "kejsarens underskrift". Denna bok var ju menige mans lag. Brott mot och försummelser vid uppfyllande av denna lag var belagda med straff. Sedan de bestraffades ryggas voro sönderprygade, skulle resten av rappen utdelas på delinkventerna bröst. Att det icke var fråga om tomta skrämskott därom gävo de ofta återkommande exekutionerna allt för tydliga vittnesbörd. Så t. ex. ihjäl-piskades år 1858 tre av öns mest försigkomna män. Fryglingen lär ha verkställt med nypor. Varje byalde fick mottaga ett exemplar av häftet och fick med sitt eget skinn svara för att föreskrifterna efterlevdes.

Läget var ytterst allvarligt. De stackars människorna hittade ingen utväg ur eländet. De voro helt och hållet en lekholl i godsägarens hand. För att diskutera läget sammankallade länsmännen i Borby bönderna till rådgivning och föreläste aktstycket. Nu hade alla reda på vad det gällde och vad som förestod dem.

Eftersom det var omöjligt att framföra klagomålen till ryske tsaren och eftersom vormsöborna voro duktiga sjömän, beslöt man att anlita den sista av alla utvägar, nämligen att vända sig till Sveriges konung med bön om att denne ville lägga sig ut för de mishandlade vormsöborna hos Rysslands tsar Alexander II.

Man valde en delegation på fem män. De fem klagomånen voro Lars Lindström och Hans Solros från Borby samt Johan Rönberg, Andreas Winqvist och Ado Jerikas från Rälby. Då nästa dag grydde,

voro de fem männen redan långt ute till havs i sin lilla, öppna båt, ty man fruktade för baronens spioner. Hade dessa fått nys om saken skulle det nog icke blivit någon Sverigesresa av, fastmer hade de fått respse till en annan värld.

Det var på sommaren som den äventyrliga resan antogs. I tidningen "Svenska Arbetaren" av den 24 aug. 1861 ingick en skildring över klagomånen från Vormsö, där det bl. a. heter: "I början av juli denna sommar kom en liten båt inseglande uti Stockholmskären. Den var långväga ifrån, längre än man i början kunde ana och den kom i ett ärende, som djupt skulle gå varje svensk man till hjärtat. I båten suto fem män med allvarliga ansikten, och när de kommo i land och man frågade dem, vilka de voro, svarade de på ren svenska: "Vi äro svenska bönder, och det är vår stolthet, vårt förnämsta goda. Våra lagar och privilegier äro bekräftade av Edra konungar och de ryska tsarerna, men vi få icke njuta av deras skydd."

Man tog sig an saken mycket varmt och antagligen hade de även förestädd hos Karl XV.

Karl XV och hans statsminister funno utvägar att på ett grannliga sätt få de ras anhängen framför till ryske tsaren. Och på hösten kunde de fem männen på nytt landstiga på sin fäderns ö.

Den på så ovanliga väg framförda värdjan fick en högst effektiv verkan. Självaste generalguvernören i Riga fick i uppdrag att verkställa utredning i saken och anlände därför till följd av sin avit till Vormsö. Han tog naturligtvis in hos baron Stackelberg, ty vem kunde annars ge härbarre åt en så "hög herre". Folket sammankallades till herrgården. Efter icke alltför långa överläggningar erbjöds godsäts underlydande "oberoende" från herrgården på det villkoret, att varje bondgård erlade 15 rubel i årligt arrende till godsägaren.

Aderton tomter för fiskare har planerats i Neve kommun

För en tid sedan har man i Neve kommun på Ristna udden planerat 18 tomter för fiskare på 5—8 ha. Eftersom en del odinsholms- och rågöbor äro bosatta i Neve kommun och det råder stor brist på bostäder och egen jord ha dessa 18 tomter ämnats för estlands-svenskarna. En del estlands-svenskar ha redan lämnat in ansökan om dessa tomter men Neve verkställande kommitté har visat oömlästen slöhet vid utlämnandet av dem. Eftersom en rågöbo — Matts Österberg — för vår redaktions med 2m klaga över, att han två gånger inlämnat ansökan efter att ha utsett tomten men hittills ej fått tillfälle att besätta sig på den, så har redaktionen vänt sig till ordföranden för Harjumaa verkställande kommitté. I går ingick meddelande, att utdelningen av tomterna omedelbart börjar och att de estlands-svenskar, som önska sig tomter, skola utvälja dessa och anmäla det till verkställande kommittén i Neve.

Tarifferna för transport av gods mellan Nuckö och Hapsal ändras

I den statliga sjötransportens försälgga förklarande överläggningar om möjligheterna att ändra tarifferna för transport av gods mellan Hapsal och Nuckö. Aven tarifferna för extraordinära turor, som belingas av sjuktransport mellan Nuckö och Hapsal, komma att ändras. Ängående biförhållanden mellan Nuckö och Hapsal, så är det nödvändigt och även möjligt att på Hapsal insätta en mindre motorbåt för extra och ordinarie turor.

ser gingo ut på att inskränka elevantalet, men nu är det all hoppas, att skolan till nästa år får mottaga många nya elever.

Det har under det gångna läsåret varit svårigheter med läroböcker men denna brist kommer med säkerhet att avhjälpas till nästa år.

Skolans elever ha också ordnat med en trevlig utställning, där man ser handarbeten och teckningar. En liten 9 års flicka hade stillet ett par strumvåvningar och en annan ett par blomliga vantar. Pojkarna hade gjort sitt bästa med lövsårbakelser.

De tre yngsta klasserna hade redan slutat. 4-an, 5-an och 6-an hade just avslutat sina tentamina och väntade nu på sin semester.

E. L.

Svenska Folkets Hus med eget program på konstolympiaden

De svenska självverksamhetskollektiven, som under förtävlingsarna utselektas, skola på konstolympiaden i Tallinn uppträda med eget program, där folkdanser och körsång inta den förnämsta platsen. Körsång skola i sitt program även uppträda folksångare, av vilka en del föreläggja i svensk översättning, så t. ex. Sängen om Stalin av Dan. och Dim. Pokrass, de obligatoriska sångerna för blandad kör: Vaggasång av M. Saar och Vavarens sång av E. Oja samt Klinga i världen av E. Vörk och masssångerna Internationalet, Sång till hemlandet av J. Dunajevski, Lyrisk sång och De glada ungdomarnas marsch av samme kompositör. Av dessa ha redan Vaggasången och Vavarens sång utkommit i tryck och tillhandahållas på Centralbiblioteket för noter i Tallinn, Pärnu maantee 10—18, tel. 465-22.

Dessutom inövas ett urval av svenska sånger och folkvisor, som Centralhuset för konstnärlig självverksamhet utsett. Bildningsinspektör Malmre och de lokala körledarna sammanställa av de svenska sångerna ett program för konstolympiaden. Det vore nödvändigt, att alla körer uppehölle en intim kontakt med bildningsinspektör Malmre och RK musikinspektör Tamverk. Centralhuset för konstnärlig självverksamhet vill se så många svenskar som möjligt på konstolympiaden, och estlands-svenskarna måste bjuda till att visa sitt bästa inom musik och folkdanser.

Aven Runo kommer den här gången med och skall uppträda med sina egna vackra danser och dräkter. I Vippal grundas ett Folkets Hus, som också samlar unga och gamla till gemenskap sång och dans på konstolympiaden i Tallinn.

Ormsönotiser

Folkets Hus på Ormsö har fått ny ledare — Katarina Berggren. Därmed väntar man en livligare verksamhet i Ormsö Centrala Folkets Hus. Den 1 juni hade man bioföreläsning och visade filmen Stora valsen, vilken livligt uppskattades. I juni har man på programmet en konsert den 3 under ledning av Helder Venesaur. Den 8 uppträda Hapsals Folkets Hus med skådespel och folkdanser samt konsert. Den 21 firas Sovjetrepubliken Estlands årsdag med tal, sång och dans. Den 22 anordnar Folkets Hus utflykt till Birka, där gemensamma festligheter för svenskbygden försiggja.

folkningen, så även diverse matvorer. Denna militärinkvartering räckte i hela tre år och under dessa hemsökelsens år måste även de tappreste falla till föga.

De fem hatade männen fingo naturligtvis motta den största tyngden av baronens onöd. Lars Lidström fick mottaga baron Rosens soldater, 30 man, Lars Lindström och Johan Rönberg voro dock för gamla att utställas för vidare trakasserier. De yngre deltagarna i deputationen, Solros, Winqvist och Jerikas skulle uttagas som rekryter i ryska armén, vilket var liktydigt med förvisning för livet, då militärtjänsten räckte i hela 25 år. Ytterst få återgick hembygden. Dessa tre togo emellertid genast hustrur, barn och yngre släktingar med sig i båten och anförtrödde sig åt Österjöns stormiga vågor och de kommo lyckligt fram till Sverige. Efter dem följde en rad av flyktningar från Vormsö.

Det var icke med lätta sinnen som dessa män övergävo sina hem och gingo obekanta öden till mötes, nej, det var då, när allt hemliv såg omöjligt ut här ute.

Detta drama är emellertid endast ett av de många, som utspelas i vår historia. Vår historia är, som redan tidigare nämnts, rik på liknande. Dessa rader hava tillkommit för att visa, under vilka förhållanden våra förfäder levat, under vilket ok de sukcat och hur de hoppats på bättre tider.

Dessa bättre tider hava antligen kommit. För alltid är det slut med kapitalister och baroner. Vi estlands-svenskar kunna nu med glatt sinne se framtiden an. Tillsammans med de andra folken i den stora Sovjetunionen föra vi socialismen fram mot nya segrar. Men vi få emellertid icke glömma, att allt som vi nu bygger vidare på har uppgjorts av förfäderna. Därför böra vi med värnrad naikas deras grifur, ty "här ha de lidit, de gamla som vila i ro".

ASTOLF.

Roosevelts tal och deklaration

Washington (TASS). I sitt tal i radio, som han höll den 27 maj, sade Roosevelt, att det nuvarande kriget har blivit ett krig om herraväldet i världen, vilket Tyskland strävar att eröbra. För att skapa kontroll över havens måste axelmakterna erövra England. För Atlantiska oceanens skull förligger slag från nordpolen till Antarktis. Roosevelt sade, att Englands förluster i handelsstonslag f. n. tre gånger överskrida de engelska skeppsvarens produktionskraft. Mot detta kan USA samtidigt ta till två slags medel: att påskynda byggandet av nya handelsfartyg samt hjälpa till att minska förlusterna på sjön.

Som Roosevelt framhåller, består USA:s nationella politik för det första i aktivt motstånd mot försöket att införa tysk kontroll över havet. Därvid nämnde han faran av att Tyskland erövrar Island och hotet som låge i tyska baser på Grönland. Ett hot mot USA skulle även tysk kontroll över Asien och Gröna udden utgöra. För det andra hjälper USA på allt sätt England och de stater, vilka med vapen göra motstånd mot Tyskland.

Till slut sade Roosevelt: "Vi här i Amerika besluta själva om man någon sin någonsans har angripit Amerikas in-

teressen och om USA:s säkerhet är i fara. Vi rycka ej tillbaka för att med våra beväpnade krafter stå tillbaka ett anfall."

Washington (TASS). För sitt tal offentliggjorde Roosevelt en deklaration, varl man talar om införandet av obegränsad extraordinär ordning i USA. I deklarationen sägs det, att man i Europa vid krigets utbrott den 3 september 1939 offentliggjorde en deklaration, med vilken man i landet utlyste en begränsad extraordinär ordning och föreskrev medel "för stärkning av rikets försvarskraft inom gränserna för fullmakter under fredstid". Händelsernas utveckling — sägs det vidare i deklarationen — visar, att de krigförande axelmakternas mål i det nuvarande kriget ej begränsas sig till de mål, vilka de meddelade i krigets början.

Den nuvarande ställningen fördrar, att USA:s regering i USA:s och västra halvklotets intresser glöper över från befogenheter i fråga om krigsmakten, som gällde under fredstid till medel, vilka ge USA möjlighet att oförordligt och slutligt likvidera varje försök att omge västra halvklotet med flentlighet eller skapa vilken som helst bas för att angripa det.

Kommuniké

om undertecknandet av fördrag mellan USSR och Sverige om regleringen av ömsesidiga ekonomiska förbindelser, vilka beröra Litauens, Lettlands och Estlands SSR

Under de sista månaderna föregående i Moskva underhandlingar mellan USSR:s och Sveriges Regeringsdelegationer i frågor, som beröra regleringen av ömsesidiga ekonomiska förbindelser, angående Litauens, Lettlands och Estlands SSR. Underhandlingarna följde i en anda av ömsesidig förståelse och slutade den 30 maj 1941 med undertecknandet av motsvarande fördrag.

Fördraget underskrevs av följande fullmaktige:

Med fullmakt från Sovjetregeringens sida — Ordföranden för Sovjetregeringens Delegation, medlemmen av Kollegiet för Folkkommissariatet för Utrikes Ärenden A. P. Pavlov.

Med fullmakt från svenska regeringens sida — Ordföranden för Svenska Regeringens Delegation — Utrikesministeriets Råd G. Engzell.

Den 31 maj d. å. lämnade svenska regeringens blandade kommission Moskva. Denna kommission bestod av utrikesministeriets juridiska avdelningsdirektör G. Engzell, experterna herrar Frick, Tuulin samt sekreteraren Rng. De följde av medlemmen i kollegiet för folkkommissariatet för utrikes ärenden, utställningsdirektören för protokollavdelningens ordförande Molotskov, sekreteraren Batsarov samt legationsrådet i Moskva Nylander och chargé d'affaires Oström. Som det i kommunikén meddelades, har delegationen i en anda av ömsesidig förståelse överenskommit om ömsesidiga ekonomiska förbindelser, vilka beröra Litauens, Lettlands och Estlands SSR. Med detta fördrag har alla de ekonomiska frågor, som uppkommit i samband med Litauens, Lettlands och Estlands inträde i USSR, slutförts löst och det i dessa länder investerade svenska kapitalet reglerats.

Enligt meddelandena ha överenskommit i andra frågor ej träffats.

Ekonomiska svårigheter i Sverige

Stockholm. (TASS.) Tidningen "Socialdemokraten" skriver, att enligt ett beslut av fabrikskommissionen det i Sverige förbjöds att tillverka många slags enklare skodon med lädersulor. Lädersulor måste ersättas med gummi eller träskulor (men icke kauchukulor). Vidare sägs det i bestämmelsen, att lädnerfärdiga skodon måste ha gummi eller metall under klackarna. Lädersulorna, som skomakarna erhålla, minskas med 40 procent. Som tidningen meddelar, släpper man inom den närmaste tiden de första modellskoderna med träskulor ut i marknaden.

Under 1940 har minskat betydligt, men klackarna, byns kapitalister, förbjöds på skidens missväxt mer än 800 kronor. Produktionen av smör minskade under detta år med 20.000 ton, men skarna till stora björdar stoppade många miljoner kronor i sina fickor utan att nämna alla storfabrikanter och koncernägare: ju mer staten erhåller från denna ned, desto större blir deras vinster. Bofors krigskoncern är överlastad med beställningar för många år, men 9.500 personer, eller 36% av hela Karlskoga befolkning, som huvudsakligen äro verksamma i nämnda företag, leva under ohygieniska omständigheter, i dåliga och fallfärdiga hus. Dessa invånare vände sig till inrikesminister Möller med anhängan om att deras bostadsförhållanden skulle förbättras. Men endast några personer kunde tro, att dessa bestämmelser av de lokala ämbetsverken eller statsorganen kunde vara som befäring för fabriksarbetarna.

Eller t. ex. staden Söderåst. Denna har växt upp genom Svenska Maskinen Skania-Vabis, Centrifug o. a. storföretag. Där är även samma bild som i Karlskoga. Försök övertaga fabrikanterna, att tiden är inne för att förbättra arbetarnas ställning! Alltid samma stereotypa svar: "Kriget!" Efter krigets slut börjar emellertid en annan sång, bekant redan

Krigsverksamheten under den gångna veckan

Det andra imperialistiska krigets båda huvudparter kunde under den gångna veckan notera var sin framgång — tyskarna besatte Kreta och engelsmännen lyckades likvidera det irakiska motståndet.

Den gångna veckans strider på Kreta betecknas som de viktigaste som ha förekommit under detta krig. Sedan tyskarna besatt västra delen av Kreta, koncentrerade de all sin krigsverksamhet mot staden Chania, som är ut strategisk synpunkt sett den viktigaste punkten på Kreta. Efter några dagars hårda strider trängde de in i staden och erövrade den.

Med Chanius fall förändrades engelsmännens läge avsevärt och i den engelska pressen kunde man samtidigt läsa, att Cypern, som man antas blir tyskarnas nästa anfallsmål för deras framrykning mot Suezkanalen och Mosul oljekällor, är betydligt starkare befäst än Kreta. Av detta kunde man anta, att det engelska överbefälet redan vid Chanius fall insåg, att de inte kunde inställa den tyska framryckningen på Kreta och att evakueringen av de engelska trupperna därför ansett var förestående.

Operationernas utveckling visade, att dessa antaganden i den utländska pressen visade sig vara riktiga. Den engelska ställningen förändrades med varje dag. Den 28 maj gjorde italienerna på östra delen av Kreta luftdesanter och började därifrån framrycka mot det inre av ön. Tyskarna, som nu ytterligare hade fått förstärkning och räknade med en armé på 30.000 man, framryckte i anslutning marscher mot staden Herakleion och erövrade denna den 29 maj. Några dagar senare hade de även besatt Rethymnon och förenat sig med där opererande tyska fallskärmsenheter, som där under en längre tid hade motstått och tillbakadragit engelsmännen anfall.

Efter att ha förlorat alla dessa strategiskt viktiga punkter, drogo engelsmännen sig tillbaka till det inre av Kreta, där landskapet är mera bergigt och goda försättningsgrunnar finnas för ett längre positionskrig. Många lakttagare i den utländska pressen skrev i samband med denna engelska manöver, att kriget ännu kan fortgå i många veckor på Kreta. Men den 1 juni meddelade det engelska informationsministeriet, att det engelska överbefälet hade beslutat att evakuera de engelska trupperna från Kreta.

Omkring 15.000 soldater ha redan evakuerats från Kreta till Egypten. Men det får medges, att de ha lidit stora förluster. Även här ett visst antal tyska fångar evakuerats från Kreta till Egypten.

De sista tyska telegrammen meddelar, att hela ön är i tyskarnas händer, ehuru enstaka engelska trupperna ännu fortsätta att på några ställen göra

motstånd, men dessa strider äro av lokal betydelse och ha ingen inverkan på de fortsatta operationernas utveckling i östra Medelhavet. Vid evakueringen ha tyskarna tillfogat engelsmännen stora förluster och därvid tillfogat 10.000 engelsmän.

Konflikten Irak-England

I Irak lyckades det engelsmännen under den gångna veckan att efter några veckors strid bryta det irakiska motståndet. Den irakiska armén, som led brist på vapen och ammunition, kunde inte motstå det engelska trycket, utan var tvungen att dra sig tillbaka till det inre av Irak, varvid de engelska trupperna, som framryckte från Basra, den 30 maj besatte staden Han Naka, som ligger 30 kilometer från Bagdad samt inträngde natten till 31 maj i Bagdads försädrer. Genom att inse den hopplösa ställning, som nu hade inträtt, anhöll det irakiska överbefälet om vapenvila, vilket beviljades dem av engelsmännen. Vapenvilaståndet undertecknades den 31 maj kl. 18 och därmed har all krigsföring där upphört. Regeringen med Rasjid Ali Gailan i spetsen har flytt ur landet tillsammans med chefen för generalstabens, Emir Abdullah har återvänt till Bagdad och kommer inom de närmaste dagarna att bilda en ny ministär.

På den afrikanska fronten.

I Nord-Afrika fortgått striderna omkring Tobruk och Sollum, men utan någon större förändring för läget. Det enda nämnvärda är besättandet av bergskedjan Halfala av tyskarna, vilka därmed betydligt förbättrade sin ställning för de fortsatta operationernas utveckling.

Det engelska luftvapnets aktivitet fortsätter. Under den gångna veckan bombarderade det Benghasi och de tyska truppkoncentrationerna samt transportkolonnerna. Engelska luftstyrkor ha även bombarderat Tunis i Algeriet, varvid stora eldsvår uppstod. Som orsak för dessa bombardemang motiverade engelsmännen italienska handelsfartyg, vilka lågo på redden till Tunis.

I Ost-Afrika fortgått engelsmännen med att likvidera resterna av där befintliga italienska truppstyrkor, som ha förskansat sig i trakten omkring Gondar och Djimma. Engelsmännen ha besatt många strategiskt viktiga punkter för italienerna här, men ha enligt det italienska överbefälets meddelande lidit ganska stora förluster vid dessa operationer.

Det tysk-engelska luftkriget.

På västfronten märkes under de senaste dagarna en tilltagande aktivitet av det tyska luftvapnet. Största företagna bombanfall av tyska luftstyrkor på en lönge tid var anfallet på Manchester natten till den 2 juni. Vidare ha tyskarna bombarderat engelska hamnstäder i södra och östra England.

Amerikanska pressen om arbetsbristen i USA

Enligt uppgifter av produktionsfackföreningarnas kongress är det för närvarande 9,5 miljoner arbetslösa i USA. Ehuru krigsindustrin under sista tiden utvecklats betydligt, har det inantast endast 2 miljoner nya arbetare i denna industri. Enligt uppgifter av tidningen "New York Times" har utrustningsprogrammet icke utövat något inflytande på mängden arbetslösa.

Fabrikanterna sträva nu efter förbättring av arbetsdagarna, förändring av lönen för övertimmar, ökning av produktion och intensitet.

Ledarna för maskinföretagen fördrä införandet av 10 timmars arbetsdag och 7 dagars arbetsvecka. Däremot arbetar icke, enligt meddelande av bilarbetarnas fackförening, 25 tusen arbetare hela veckan och 100 tusen kvalificerade mekaniker inom bilindustrin arbetar inom eldindustrin arbetar.

Rationaliseringsens utökning och förbättringen av arbetsdagarna bidra till att minska de arbetslösa antalet. F. n. producerar den amerikanska arbetaren 20% mer än år 1929. Inom stålindustrin var skiljningsgraden 6% större än tidigare i historien, men arbetarnas antal var 35.000 personer mindre än år 1929. Inom många industrigrenar i Amerika gäller hitills icke en fullständig arbetsdag. Under tidsperioden 1 oktober 1939 — 1 oktober 1940 arbetade endast 600.000 av 1.150.000 anställda arbetare hela dagen, resten arbetade endast en viss del av dagen. Sålunda framgår det av alla förhå-

denvarande uppgifter, att en övergång till krigshushållning varken bidrar till förbättring av arbetsdagen eller minskningen av arbetsbristen. (TASS.)

Av "Hoods" besättning räddades tre män

London. (TASS.) Reuter meddelar, att från det sänkta slagskeppet "Hood" räddades endast tre män — en officer och två matrosar. "Hood" sjönk så fort, att de miniskor, som blevo vid liv efter explosionen, icke hade tillfälle att rädda sig. Besättningen utgjordes av 1.341 personer.

London. (TASS.) Reuter meddelar, att engelska fartyg räddade över 100 officerare och matrosar från tyska slagskeppet "Bismarck".

Förlusterna inom tyska och italienska handelsflottan

London. (TASS.) Reuter meddelar, att enligt meddelande från officiella kretsar i London har den tysk-italienska handelsflottan alltsedan krigets början till mitten av maj förlorat 561 fartyg på ett sammanlagt tonnage av 2.873.000 ton. Dessa fartyg sänktes eller kapades eller sänktes av sina egna besättningar. Av dessa förlorade tyska flottan 346 fartyg med tonnage på 1.773.000 ton.

Svårigheter med livsmedelsfrågan i Finland

Helsingfors. (TASS.) Som de finska tidningsarna meddela, minskar man från den 1 juni brödnormen med 25 procent. För närvarande erhåller man 300 gram bröd per person och dag. Från samma dag minskar man även köttnormen med 50%, så att den utgör något över ett halvt kg per person och månad.

ningsfrågans höjande och arbetarklassens levnadsstandards allmänna nedgång.

Några grupper svenska kapitalister äro verksamma med företag av krigsfördrag på hög procent. Men oaktat allt detta är de svenska kapitalisternas ställning icke mer så hurtig, som den var under världskriget. Då framburo alla kapitalister rekorder till krigsguld, alla legala och svarhörshantlangare. Nu uppför de sig emellertid "en smula hövligare".

I Sveriges reservmagasin minskas och sammanmält dag för dag reserven av kolonialvaror. Sverige är isolerat, avskuret från den övriga världen. Statistiska källorna ha under det halvvärda år förda kriget mer än tvådubblat från 2,5 miljarder till 5,1 miljarder. Dessa summor hade man skaffat sig från kapitalisterna, bankerna och fabrikanterna beställde med glatt sinne krigslånsobligationer, ty dessa summor inlöste på nytt i deras fickor genom köp av krigsmaterial och genom de stora vinster, som de därigenom erhö. Hela denna finansierings circulus vittnar goda profiter till de statliga kreditörerna. Här kan anföras, att endast på statskulderna för närvarande per år betalas räntor på 250 miljarder kronor. Praktiskt sett har kriget skadat endast de fattigare folkklasserna i Sverige. Skör-

Sverige av i dag.

Brev från Stockholm.

"Kurvan för vårt ekonomiska liv rör sig sakta men säkert nedåt" — så lyder "Dagens Nyheter" sorgliga prognos om de ekonomiska förhållandena i Sverige av i dag.

"Dagens Nyheter", "Svenska Dagbladet" och "Stockholms Tidningen" känna varje dag den sjuka på pulsen, och temperaturer sjunker hela tiden. Resultatet är ej löftesrik. Kurvan för utrikeshandeln under innevarande års första kvartal är 50% lägre än under samma tid för föregående år. Övervakande är även zik-zaklinjen för industriproduktionen. I mars sjönk det allmänna indexet för produktionen till 105 i stället för fjolårets 128 (1935-100). De svenska ekonomernas konsjels diagnos är följande: Sveriges allmänna ekonomiska läge försämrats märkbart.

Professorn i ekonomi Gustav Cassel, medarbetare i "Svenska Dagbladet" anser den enda räddningen för Sveriges ekonomi vara "sparsamhet". Om man minskar arbetslönerna, om staten ökar skatterna och om man gör nya lån av kapitalisterna med hög procent — så förverkligas "en rätt harmonisering" om rust-

ningen 1919-20 års erfarenheter: "Krisen efter kriget!" Med sådana svar, genom att sända dem till Pontius Pilatus, söder om skogen och även i fortsättningen arbetare, vilka producera stora rikedomar åt kapitalisterna.

Kriget har satt djupa spår i det arbetande folks ekonomiska läge i och med att det medfört en nedgång av nativitet. Men nu äro vetenskapsmännen upprörda: om man icke genast företar någonting för många år, men 9.500 personer, eller 36% av hela Karlskoga befolkning, som huvudsakligen äro verksamma i nämnda företag, leva under ohygieniska omständigheter, i dåliga och fallfärdiga hus. Dessa invånare vände sig till inrikesminister Möller med anhängan om att deras bostadsförhållanden skulle förbättras. Men endast några personer kunde tro, att dessa bestämmelser av de lokala ämbetsverken eller statsorganen kunde vara som befäring för fabriksarbetarna.

Eller t. ex. staden Söderåst. Denna har växt upp genom Svenska Maskinen Skania-Vabis, Centrifug o. a. storföretag. Där är även samma bild som i Karlskoga. Försök övertaga fabrikanterna, att tiden är inne för att förbättra arbetarnas ställning! Alltid samma stereotypa svar: "Kriget!" Efter krigets slut börjar emellertid en annan sång, bekant redan

av 1919-20 års erfarenheter: "Krisen efter kriget!" Med sådana svar, genom att sända dem till Pontius Pilatus, söder om skogen och även i fortsättningen arbetare, vilka producera stora rikedomar åt kapitalisterna.

Kriget har satt djupa spår i det arbetande folks ekonomiska läge i och med att det medfört en nedgång av nativitet. Men nu äro vetenskapsmännen upprörda: om man icke genast företar någonting för många år, men 9.500 personer, eller 36% av hela Karlskoga befolkning, som huvudsakligen äro verksamma i nämnda företag, leva under ohygieniska omständigheter, i dåliga och fallfärdiga hus. Dessa invånare vände sig till inrikesminister Möller med anhängan om att deras bostadsförhållanden skulle förbättras. Men endast några personer kunde tro, att dessa bestämmelser av de lokala ämbetsverken eller statsorganen kunde vara som befäring för fabriksarbetarna.

Eller t. ex. staden Söderåst. Denna har växt upp genom Svenska Maskinen Skania-Vabis, Centrifug o. a. storföretag. Där är även samma bild som i Karlskoga. Försök övertaga fabrikanterna, att tiden är inne för att förbättra arbetarnas ställning! Alltid samma stereotypa svar: "Kriget!" Efter krigets slut börjar emellertid en annan sång, bekant redan

av 1919-20 års erfarenheter: "Krisen efter kriget!" Med sådana svar, genom att sända dem till Pontius Pilatus, söder om skogen och även i fortsättningen arbetare, vilka producera stora rikedomar åt kapitalisterna.

Kriget har satt djupa spår i det arbetande folks ekonomiska läge i och med att det medfört en nedgång av nativitet. Men nu äro vetenskapsmännen upprörda: om man icke genast företar någonting för många år, men 9.500 personer, eller 36% av hela Karlskoga befolkning, som huvudsakligen äro verksamma i nämnda företag, leva under ohygieniska omständigheter, i dåliga och fallfärdiga hus. Dessa invånare vände sig till inrikesminister Möller med anhängan om att deras bostadsförhållanden skulle förbättras. Men endast några personer kunde tro, att dessa bestämmelser av de lokala ämbetsverken eller statsorganen kunde vara som befäring för fabriksarbetarna.

Eller t. ex. staden Söderåst. Denna har växt upp genom Svenska Maskinen Skania-Vabis, Centrifug o. a. storföretag. Där är även samma bild som i Karlskoga. Försök övertaga fabrikanterna, att tiden är inne för att förbättra arbetarnas ställning! Alltid samma stereotypa svar: "Kriget!" Efter krigets slut börjar emellertid en annan sång, bekant redan

av 1919-20 års erfarenheter: "Krisen efter kriget!" Med sådana svar, genom att sända dem till Pontius Pilatus, söder om skogen och även i fortsättningen arbetare, vilka producera stora rikedomar åt kapitalisterna.

gen "Dagens Nyheter" beröm. Men ännu större framgång hos kapitalisterna hade Sveriges opportunisternas "praktiska prestationer", t. ex. förbud mot strejkar samt förbud för enkla medlemmar i fackföreningarna att ta till orda vid beslut om antagandet av företagens ledning o. s. v. Men socialdemokraternas tänka lita anordnande av professor Tingsten eller aristokraten Montgomery. Dessa besvara socialdemokraternas meeting med bojkott, med en kraftig protest genom att entlediga de mest hatade kapitalistiska agenterna från de viktigaste posterna i fackföreningarna och partiet. Sålunda hotade en mängd socialdemokrater i Linköping nyligen att lämna en hel del organisationer, om icke tidningens redaktör Tuulin, vilken förenade den socialistiska officiella redaktörens allgäns med Kreugers penningdynasties intressens skyddande, avstämde.

Krisen inom Sveriges inre liv för mot en katastrofal nedgång av exporten, industrien och det arbetande folks välgång. Detta går ännu djupare. Alla slag av reformister och opportunister förlora sitt inflytande och tron på en högt uppsatt teori om "sammansvämdhet av socialism och kapitalism" bleknar allt mera.

A. L.